

גיליון מס' 477 פרשת שלח
תשפ"ב שנה עשירית

גליון זה יוצא לע"נ
הגאון האדיר ר' גדליה נדל ב"ר ראובן השל
זצוק"ל
ממעתיקי השמועות
נלב"ע ט"ז סיון תשס"ד תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרו רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

הפוך בה והפוך בה דכולה בה

א. בשו"ע או"ח סי' ב' ס"ג כתב שיש לדקדק בבגדיו שלא יראו התפרים כלפי חוץ, ובמשנה ברורה (סי' ב' סק"ד) כתב שמי שלא נזהר ולבש בגדיו הפוכים אם ת"ח הוא צריך לפושטו ולחזור ללבשו כדרכו שלא יהיה בכלל משניאי ח"ו ושאר כל אדם אין צריך, עכ"ל.

ב. רבינו זצלה"ה בחיבורו 'ספר זכרון' הנדפס בתוך שיח השדה, מביא טעם נוסף שלא ללבוש הבגד הפוך, שבס' מאסף לכל המחנות סי' ב' סק"י בשם אשל אברהם שהעולם אומרים שהלבוש בגד מהופך קשה לזכרון והוא בדעת תורה למהרש"ם סי' ב' וכתב שאם דעתו ללבוש כן תמיד בהיפוכו או שדעתו ללבשו פעם כן ופעם כן אין חשש, עכ"ל, ואמנם באשל אברהם להג' מבוטשטש דן לאיסור ע"פ קבלה, אבל רבינו שם דימה דין זה למחליף מנעל של ימין לשמאל שזוכר במדרש חופת אליה רבה שקשה לשכחה, [בס' סגולות רבותינו (ענינים שונים שאלה ד')] שאל לרבינו זיע"א למה השמיט דין זה השיב: לא מצאתי בחז"ל, ובאמת לא השמיט וכו"ל, אלא שענה לו דרך ענוה! - צא למד...]

ג. ושמעתי מרבינו ז"ל דמה שלא הזכיר במשנה ברורה טעם זה, כיון שבספר חסידים (סי' תתר"ח ובס"ח החדש הוא בס' תתש"ג) כתב דענין שכחה אינו אלא בתלמיד חכם, ואינו דין, וכיון שאין יש טעם ע"פ הדין לא טרח להזכיר מעניני שכחה.

ד. עוד אמר רבינו זצ"ל דמסתברא מילתא שלא נאמר הטעם דקשה לשכחה אלא בשעה שלובש, אבל אחר שלבש כבר, שוב א"צ להפוך שאין שכחה בכל רגע ורגע, רק צריך להפכם משום שהוא גנאי לת"ח [ואולי טעמו עפ"ד החזו"א או"ח סי' ד' סק"א דדברים שנאמרו שלא ע"פ דין אינם מעכבים אלא בשעת עשייה].

ה. עוד הורה שהגנאי לת"ח אינו שייך אלא במלבושים החיצונים שנראים לעין כל, אבל אם נתהפכו מלבושיו התחתונים א"צ להחזירם למקומם [אמנם בדעת נוטה דיני לבשת הבגדים סי' קמ"ג ובהערות שם נסתפק רבינו בזה שמא יראה הבגד לחוץ].

ו. רבינו ז"ל אמר שאצלם בבית הקפידו אף בטלית קטן שתחת הבגדים שהבגד מהופך ואין מרגישים שינוי בהפיכתו, שרק התפרים בחתיכת הבגד בכנפי הטלית שנעשים לחיזוק הבגד בולטים לחוץ, וראוי לבעל

נפש לשים לב לזה בשעת שלובש הט"ק. (דעת נוטה ציצית הערה 106 ושם בס' פ"ב שאל לרבינו למה לא נזהר האר"י שלא להפוך בטליתו צד החיצון לצד פנים מטעם איסור לבישת בגד מהופך, והשיב: בטלית לא שייך זה שהטלית צד הפנימי וצד החיצון אותו הדבר וא"א להכיר ביניהם לולי העטרה וכיון שלא הקפיד על העטרה אין זה צד החיצון. ובהערה שם הביא מרבינו דצ"ל שלא היה מניח חתיכת בגד בכנפי הטלית לחיזוק, [ולפמש"כ לעיל אות ב' שאם דעתו ללבוש כן תמיד בהיפוכו או שדעתו ללבשו פעם כן ופעם כן אין חשש, לק"מ].

מדור זה לע"נ א"מ הרבנית מ' ברכה רבקה ב"ר שלמה אריה רוזנברג ע"ה

היומן

ליל שב"ק שלח תשע"ח

הגעתי לבית מרן בשעה עשר וחצי אח"כ מרן בירך הנותן ריח טוב בפירות ומאד שמח כי כמעט אף פעם לא בירך ודיבר במשך הרבה זמן על זה שזכה לברך את כל הברכות וכדלהלן:

- פעם נסענו לרמת גן וראינו שם פיל וקוף וברכנו משנה הבריות
- פעם היה אסיפה גדולה והגיעו הרבה אנשים מחול וברכתי חכם הרזים
- בירכתי שחלק מחכמתו ליראיו על הטשבינער רוב ור' אהרן קוטלר ור' איסר זלמן
- פעם לקחו את החזון איש לבית חולים והיה שם במשך חודש ואחרי זה החזירו אותו בירכתי עליו ברוך שחלק מחכמתו ליראיו
- יום אחד היה איזה מלך חבשי שהגיע ועמד עם החילים שלו וברכנו ברוך שחלק מכבודו לבשר ודם
- אני חושב שבירכתי את כל הברכות שכתובות אשרי מי שזה העושר שלו וזה מה שהוא מונה וסופר ולעולם לא אשכח את המחזה שהגישו למרן את הקומפוט שזיפים ותפוח עץ וראה שמורדים את הסלט חצילים הכתום מיד אמר להחזיר את זה ואמר שצריך לטעום מכל מין לכבוד שבת ואכל מזה כפית מלאה ובאותו כפית ביחד אכל כוס קומפוט.
- סיפר מרן בסעודה בשם מגיד שהיה אומר על פרשת השבוע בפסוק למטה יוסף למטה מנשה גדי בן סוסי והיה דורש כך למטה יוסף שהנשמה יורדת למטה לעולם זה כדי להוסיף תורה ומעשים טובים ובסוף למטה מנשה כשיורדת למטה שוכחת למה ירדה וכמו כי נשני גדי בן סוסי תגיד אתה לא בן סוס (בערך כלשונו)

מקור: ספר דברי שי"ח

בס"ד נמצאים אנו בשלבי עריכה מתקדמים של כרך א' של הספר "דברי שי"ח" ובו עובדות מאליפות והנהגות, חידושי הלכה, ומאמרי אגדה, מסודר לפי ענינים מתוך מה שהובא במשך 10 שנים בגליונות דברי שי"ח (מעל 700 עמ')

אנו פונים לנדיבי עם והחפצים לפרסם תורת רבינו שיעמדו לימינינו בהוצאה זו.

נוכל לקבל הנצחות על רבינו זצוק"ל או על אחרים ז"ל

ניתן להנציח את כל הספר וכן ניתן להנציח שער מתוך הרישימה הבאה: (הנצחת שער בסך 1.000 ₪)

להתפלל

מתוך ספרו של רבינו
"אורהות יושר"

ז. המאחר בתפלה ואין מספיק להגיע לשמו"ע עם הצבור ממש מבטל בידיים תפילת ותיקן ותפלה בצבור שעיקר מצותה ההתחלה כמש"כ כל הפוסקים (ואם לא יגמור עד קדושה כשיתחיל אח"כ אסור לו להתחיל).

אמונה	הלומות	סיום
אמונת חכמים	חסד	סגולה
בין אדם לחבירו	ידיעת התורה	עולם הזה
ברכות צדיקים	יראת שמים	עין הרע
גזל	ישיבה	ענוה
דיבור	כיבוד אב	עצה ותושיה
דקדוק הלכה	כבוד חכמים	צדקה
הודאה	כתיבת ספרים	קירוב החוקים
התקות תורה	ספרי רבינו	רוח הקודש
התמדה	מדות	רפואה
השגחה	מוסר	שמות
זמן	מחלוקת	שקיעות
זש"ק	מצוות	תורה
חינוך	שידוכין ונשואין	תפילה

ניתן לפנות למס' 053-3145900

בברכת התורה
יצחק גולדשטוף

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושוי"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבֻעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָה"י

פרשת קרח הגאון הגדול רבי ראובן פיינ (כ"ה סיון) **פרשת תוקת** - מרן הגרמ"י לפקוביץ (כ"ז סיון)

פרשת בלק - ראש ישיבת חברון הג"ר חיים סרנא (ה' תמוז) **פרשת פנחס** - בעל ה'פרדס' רבי אריה ליב אפשטיין (י"ג תמוז)

פרשת מטות - הגאון הגדול רבי חיים שאול קרליץ (כ' תמוז) **פרשת מסעי** - ראש ישיבת פונביז' הגאון רבי שמואל רוזובסקי (כ"ז תמוז)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון הגדול רבי גדליהו נדל (ב)

עד בחופה

סח הגאון רבי שרגא שטינמן, שאביו מרן הגרא"ל זצ"ל ביקש משני תלמידי חכמים בעת ההיא, לבוא לשמש כעדים בחופתו, הראשון הוא הגאון רבי משה דייטש, והשני הגאון רבי גדלי' נדל. והנה תלמידו ומעריצו המובהק של רבי גדלי', הרה"ח רבי דוד פרנקל, לא היה מרוצה מ'הכיבוד'. הוא סבר כי אין זה מספיק לפי כבודו של רבי גדלי' לבוא לשמש רק עד בחופה.

ולכן ביום החופה, בהגיע שעת החופה הוא השתדל לגרום לעיכוב, כי באותם ימים השיא רבי גדלי' את בנו רבי ברוך ז"ל, ובצהרים ערך שבע ברכות בביתו, ורבי דוד'ל השתדל למשוך את משתה השבע ברכות כדי שרבי גדלי' יאחר את שעת החופה. אך לא עלתה בידו... שמחת השבע ברכות הסתיימה בשלב שהוא, ורבי גדלי' הגיע במועדו לחופה ושימש בה כעד קידושין.

פרסום ראשון: משמאל לימין: רבי אריה ליב נדל, רבי גדלי', רבי ישעי' קוגלסקי, רבי יחזקאל טופרוביץ,

במורא ובהכנעה

כשהיה רבינו משוחח עם רבי גדלי' היה עומד לפניו במין הכנעה, תנועת גופו היתה כפופה לפניו, כחושש להפסיד כל הגה היוצא מפיו. בדרך כלל היה מקשיב לו ולא מתווכח או מעיר לו הערות. לא אחת הגיעו אל רבינו אנשים שונים עם טענות על שיטתו ומהלכי לימודו ואורחות חייו של רבי גדלי', ורבינו לא רצה לשמוע דברי גנאי אודותיו. פעם כשסיפרו לו כי התבטא בחריפות בתוך כדי לימודו על אחד מהראשונים ז"ל, המליץ עליו רבינו טוב ואמר כי 'מי שמכיר את סגנון לימודו של רבי גדלי' יודע שכך דרכו וכי אינו אומר את הדברים חלילה מתוך זלזול בכבודם של ראשונים כמלאכים' (מרבי יצחק שאול קניבסקי).

בית דין בפורים

שנה אחת כטוב לבם של הנוכחים, החליטו ביום הפורים שלושת השכנים, רבי גדליה נדל ורבי יהודה שפירא ורבינו, לשבת ל'מושב בית דין' מיוחד.

היה זה כאשר בא לפניהם יהודי תלמיד חכם שהיה נשוי שנים רבות אך לא זכה להיפקד בילדים, הגאונים זצ"ל החליטו שהגיע הזמן לעזור לו. הם ישבו יחד וגזרו שיפקד בזרע של קיימא ואכן בשנה ההיא נפקד (בן רבינו, רבי שלמה קניבסקי).

כתבנית משנה ברורה

על גדלותו של רבי גדלי', העיד חתן רבינו רבי שרגא שטינמן: ששמע שבצעירותו החל לסדר את הלכות נדה כתבנית ספר משנה ברורה,

הלכה למעשה, והחזון איש ראה את החיבור, אלא שמסיבות השמורות עמו גזר את החיבור (עין ספר מילי דהספידא עמוד ע"ג)

רבי גדלי' בערוב ימיו עם רבי דוב וינטרוב ובניו רבי שמואל ורבי שלמה

הבהרה/ברכת צדיק

בשבוע שעבר הובא במדור זה הארתו של רבי גדלי' לפני רבינו אודות ברכת צדיק.

היות וקיבלנו מכך תגובות רבות, מהם 'מחו' על כבודו של רבינו, כביכול נעשה כאן זלזול בדרכיו. נביע בזה כי כמובן לא היה כאן שום כונה לזלזול אלא נסיון של הגאון רבי גדלי' להבין את דרכו ושיטתו של רבינו בכך שהיה מברך את המוני הפונים אליו.

וכבר ידוע מגדולי הדורות כי עיקר הישועה של הצדיק באה בזכות האמונה שהפונה אליו מאמין בו.

וכמה נפלאים דבריו של מרן הגאון רבי משה פינשטיין מה שכותב על עצמו בענווה נוראה, וזה לשונו (אגרות משה ח', י"ד סימן נ"א): "הנה באתי לבאר הענין, מה שזה הרבה שנים שבאים אינשי אלי, לבקש שאתפלל עליהם להשי"ת על כל צרה שלא תבוא ח"ו, ושאברכם לכל דבר הצריכים, בין בבריאות הגוף, בין שיברך השי"ת אותם בבנים ובנות, בין בפרנסה, בין בהצלחה בתורה ובעניני הגוף והנפש, ובכל משאלות האדם.

"ואני עושה רצונם ומברך אותם ומתפלל בעדם, אף שידוע לי מך ערכי וקטנותי בתורה ומעש"ט, שודאי תמיהי על זה אינשי המכירים אותי, וגם ידוע מכמה גדולי תורה שהם אמרו להמבקשים מהם לברך ולהתפלל שהם לא ראוים, אלא ילכו לבקש זה מאחרים שעוסקים בכך, ואני לא דחיתי אותם ולשלחן לאחרים, שצריך טעם".

וע"ש באגרות משה שמאריך שכל אדם שביקשו ממנו להתפלל על אחר מחויב בכך מדינא, היות ותפילתו של כל אדם ראויה שתתקבל, גם אינו בעל מעשים טובים או שהוא איש פשוט וכו' וכל שכן אם הוא חכם וכו', ומסיים שם: "אף שאיני מחזיק עצמי אף מחכמי הזמן, מכל מקום כיון שהחולה מחזיק אותי לחכם, ובדין הוא צריך להחזיק כן, הרי הולך למקום שרב פנחס בר חמא ציוה לילך, ובזכות אמונתו בדברי חז"ל יקבל השי"ת גם תפילתי וברכתי, וזהו טעם נכון ומוכרח לדינא, שכל שמחזיקין אותו לחכם, ובשביל זה מבקשים אותו שיתפלל ויברך, שמחויב להתפלל עבורו ולברכו", עכ"ל.

בכל חלק בתורה

סיפר בנו רבי אי"ש קניבסקי ראש כולל 'אורחות יושר':

יש לאבי מורי חיבור פחות מפורסם מ'דרך אמונה' שנקרא 'שקל הקודש' שעוסק ברמב"ם הלכות קידוש החודש, זה כולל חשבונות וחישובים מסובכים כידוע.

מאחורי כתיבת הספר עומד סיפור שיש בו מסר עצום לכל אחד ואחד: פעם, עת למד אבא זצ"ל בבחרותו בישיבת לומז'א, ניגש למי שלימים היה שכיניו הגדול - הגאון רבי גדליה נדל זצ"ל עם שאלה בנושא קידוש החודש. רבי גדליה זצ"ל מאוד העריך את האבא ואף היה שולח אליו שאלות, אף על פי כן השיב לו במקרה הזה: "זה לא בשבילך, זה מסובך..." והנה מחמת שהאבא העריך וקיבל את דעתו של רבי גדלי', היה יכול לכאורה להשתמט מכך ולעסוק בשאר חלקי התורה, אבל הוא אמר לעצמו אין דבר כזה "לא בשבילך"! זה חלק מהתורה וכל אחד צריך ללמוד להבין ולדעת כל חלק בתורה! מיד החל לעמול בסוגיות אלו, הוא נעזר הרבה בספר 'ישועה בישראל' של רבי יונתן בן יוסף מראז'ינוי (יצא לאור בשנת ת"פ) עד שלבסוף כתב והוציא את הספר שקל החודש.

זה מוסר השכל לכל אחד; אין דבר כזה 'לא בשבילך', כל התורה שייכת לכל אחד.